

**DEPARTMENTAL EXAMINATION OF SUBORDIANTE SERVICES
OF CO-OPERATIVE DEPARTMENT**

Saturday, 15th April 2023

(Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.)

(Maximum Marks - 100)

CO-OPERATION AND CO-OPERATIVE LAWS - PAPER - I

(Version - English and Marathi) (With Books)

- N. B. :** (1) Attempt in all 6 (six) questions. Question No. 1 is compulsory.
(2) Attempt 4 (four) questions from Part I and 2 (two) questions from Part II.
(3) Marks for the question are indicated against each question.
(4) English version will be considered authentic.

PART - I

1. (A) Match the following (any five)

10

(1) Section 23	(a) Revisionary powers of the Registrar.
(2) Section 89 (A)	(b) Open membership.
(3) Section 154	(c) Removal of the committee or member.
(4) Section 78	(d) Power to inspect the working of the society.
(5) Section 35	(e) Rectification of defects in accounts.
(6) Section 17	(f) Duties and rights of member.
(7) Section 82	(g) Amalgamation of Societies.
(8) Section 26	(h) Expulsion of members.

(B) Fill in the blanks. (any five)

10

- (1) All elections to a co-operative society shall vest in the authority called.....
- (2) Recovery of certain sums and arrears due to certain societies as arrears of land revenue is provided under-section..... of the Maharashtra Co-operative Societies Act.
- (3) The amount paid out of the profits of society to a member in proportion to the shares held by him is the
- (4) Classification of the societies is done under the provision of of the Maharashtra Co-operative Societies Act.
- (5) Attachment and sale of property to recover certain dues by attachment can be done under the provision of Section of the Maharashtra Co-operative Societies Act.
- (6) The Registrar of Co-operative societies is also the Registrar General of the

2. Write short notes on (any four)

16

- (1) Direct Marketing Licence
- (2) DCCB's
- (3) Disqualification for membership of Committee.
- (4) Open membership.
- (5) Expulsion of members under-section 35.

3. Explain in detail the Special General Meeting. 16
4. Power to inspect working of the Co-operative Society under-section 89 (A) of the Maharashtra Co-operative Societies Act. 16
5. Registrar's power to seize records under-section 80. Explain in detail. 16
6. State the process of Liquidation of a co-operative society in detail. 16

PART - II

7. State the objectives of the State Marketing Board (MSAMB) and its role in the marketing of agricultural produce through its various schemes. 16
 8. Write in brief (any four) 16
 - (1) Powers of the Directors of Marketing in inspect and enquire into the matter of Agricultural Produce Market Committee under -section 40.
 - (2) Duties of Agricultural Produce Market Committee.
 - (3) Refusal of grant of money lending licence
 - (4) Revisionary Powers of the Registrar General of Money Lenders.
 - (5) Marketing of Millets.
 9. Explain in detail the provisions of Section 16 of the Money Lending Act. 16
-

(मराठी रूपांतर)

सूचना : (१) एकूण ६ प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. प्रश्न क्रमांक १ अनिवार्य आहे.

(२) भाग - १ मधून चार व भाग - २ मधून दोन प्रश्न सोडवावेत.

(३) प्रत्येक प्रश्नासमोर त्याची गुणसंख्या दर्शविण्यात आलेली आहे.

(४) इंग्रजी भाषेतील प्रश्नपत्रिका अधिकृत मानण्यात येईल.

भाग - १

१. (अ) जोड्या लावा. (कोणत्याही पाच)

१०

(१) कलम २३

(अ) निबंधकाचे पुनर्विलोकनाचे अधिकार.

(२) कलम ८९ (अ)

(ब) खुले सभासदत्व.

(३) कलम १५४

(क) संस्थेच्या समिती वा सदस्यास काढून टाकणे.

(४) कलम ७८

(ड) संस्थेच्या कामकाजाचे निरीक्षण करण्याचा अधिकार.

(५) कलम ३५

(इ) लेख्यातील दोषांची दुरुस्ती.

(६) कलम १७

(फ) सभासदांचे हक्क व कर्तव्ये.

(७) कलम ८२

(ग) संस्थांचे एकत्रीकरण.

(८) कलम २६

(ह) सदस्यांना काढून टाकणे.

(ब) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

१०

(१) सहकारी संस्थांच्या निवडणुका घेण्याचे अधिकार ला आहेत.

(२) विवक्षित सहकारी संस्थांना देय असलेल्या विवक्षित रकमा आणि थकबाकी जमीन महसुलाच्या थकबाकीप्रमाणे वसूल करण्याची तरतूद कायद्यातील कलमानुसार आहे.

(३) संस्थेस झालेल्या नफ्यातून सदस्यास, त्याने धारण केलेल्या भागाच्या प्रमाणात दिलेली रक्कम म्हणजे

(४) सहकारी संस्थांचे वर्गीकरण महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायद्यातील कलमानुसार करता येते.

(५) मालमत्ता जप्ती व विक्रीचे अधिकार सहकार कायद्यातील कलमानुसार प्राप्त होतात.

(६) निबंधक, सहकारी संस्था हे चे महानिबंधक देखील आहेत.

२. संक्षिप्त टिपणी लिहा. (कोणत्याही चार)

१६

(१) थेट पणन परवाना.

(२) जि.म.स. बँका.

(३) समिती सदस्यत्वाची निरर्हता.

(४) खुले सभासदत्व

(५) कलम ३५ अन्वये सभासदास काढून टाकणे.

३. विशेष सर्वसाधारण सभेबाबत सविस्तरपणे विशद करा. १६
४. कलम ८९ (अ) नुसार सहकारी संस्थांच्या कामकाजाचे निरीक्षण करण्याचे निबंधकाच्या अधिकारांबाबत सविस्तर लिहा. १६
५. कलम ८० नुसार निबंधकाचे अभिलेख वगैरे जप्त करण्याचे अधिकार स्पष्ट करा. १६
६. सहकारी संस्थांच्या अवसायनाची कार्यपद्धती सविस्तरपणे लिहा. १६

भाग - २

७. महाराष्ट्र राज्य पणन मंडळाची उद्दिष्टे काय आहेत ? तसेच पणन मंडळाच्या विविध योजनांद्वारे शेतमालाची विक्री होण्यास काय मदत होते ? १६
८. थोडक्यात स्पष्ट करा. (कोणतेही चार) १६
- (१) कलम ४० नुसार पणन संचालक यांचे बाजार समित्यांची तपासणी व चौकशी करण्याचे अधिकार.
- (२) बाजार समित्यांची कर्तव्ये.
- (३) सावकारी परवाना नाकारणे.
- (४) महानिबंधकाचे पुनरीक्षणाबाबतचे अधिकार.
- (५) भरडधान्याचे (Millet) चे विपणन.
९. महाराष्ट्र सावकारी (नियमन) अधिनियमाचे कलम १६ च्या अनुषंगाने निबंधकाचे अधिकार व कार्यवाहीबाबत सविस्तर लिहा. १६